

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj nezalica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Bertran Badiu, École normale supérieure, Paris

Surovi januar (9)

Na kraju se ipak spominje jedno ime, i to ne ravnodušno, ime njegove starije prijateljice i pesnikinje Neli Saks, koju je poslednji put video u septembru 1960. godine, u psihijatrijskoj bolnici u Stokholmu. Reči koje je tada čuo vraćaju mu se i on ne uspeva da ih se otarasi: „Ko je i šta / gurnulo Neli Saks u ludilo? / Ko / ju je uključio / u izdaju i neumerenost? // U Stokholmu sam je čuo da kaže: / „Oni u Aušvicu / nisu patili kao što ja patim“. Da li je Neli Saks izgovanjem takvih reči počinila neku neoprostivu moralnu grešku? U tom psihičkom stanju, da li je ona odgovorna ili možda treba u njenom okruženju tražiti krivicu i pravog krivca? Da li je i ona dopustila da bude prevarena? Nova mreža sumnji, nove aluzije koje treba dešifrovati. Jednim podrugljivim aforizmom, takođe proizvedenim njegovim čitanjem Opensova i Baumgarta, Celan postiže pravu sliku koju određene nemačke kritike: „Kada je propao pokušaj uništavanja njegovog ugleda, naterali su ga da izađe na pozornicu kao mrtvac, pa je i to bilo previše svečano za njega, preporučili su mu svakako opora-

Bila je Celanova odana prijateljica: Pesnikinja Neli Saks

određene nemačke književne scene koja, za Celana, nije ništa drugo do pozorište manjeviše smeđih senki. On mora učiniti se što može kako ga ne bi uznemirili „pojedinci“ (ovde treba razumeti tu imenicu kao antonim neprevodive jidiš reči *Mentsch*), da drži podalje

„Nemam ništa da oprostim. To nije ništa drugo do loša kritika, i, u suštini, ne radi se o meni“. Iznova insistira na činjenici da reči kritičara njih same prokazuju i raskrinkavaju, pokazujući nešto mnogo veće i važnije od onoga što njega lično dotiče: odnos Nemačke sa njenom prošlošću, zabrinjavajući skandalozan pristanak nekih Nemaca prema načinima na koje prošlost nastavlja da živi. Na Celanov komentar da ima loše iskustvo sa Fišer izdavačem, Dumitriu kaže samo „To je neprihvatljivo“.

Mesecima, dan za danom, ništa ne može da zaustavi eroziju poverenja Celana prema njegovom izdavaču, kao i prema piscima koji se prave da su saveznici, poput Gintera Eiha i Karla Krolova. U svojim besnim i gorkim stihovima, izvučenim iz epistolarne „januarske“ pesme, on ukazuje nedvosmisleno na to: „Kada apeluje / za solidarnošću, / oni mu pokazuju sažaljenje, izražavaju mu saučešće“. Zaista je teško radovati se budućnosti sa lepim željama za Novu godinu, kada je januar već okrenut prošlosti sa toliko naboja.

Preveo Edvard Đorđević

Nastavlja se

Zašto ne verujemo naučnicima?

Foto: Pixhere

Tekst: Jovana Nikolić

Sve veći uticaj pseudonauke i lažnih vesti izazov su za nauku i predstavljanje relevantnih rezultata javnosti, što ponovo pokreće staro pitanje – šta navodi ljude da u nju veruju ili ne veruju. Psihološkinja Erin Njumen sa Australijskog nacionalnog univerziteta sprovela je istraživanje čiji su rezultati objavljeni u martu u časopisu Science Communication i pokazuju da kvalitet zvuka utiče na to da li će slušaoci verovati naučniku čiji snimak slušaju. Jedan od zaključaka ovog istraživanja potvrđuje da se pri procenivanju verodostojnosti informacije ljudi uglavnom oslanjaju na osećaj.

Jedan od zaključaka ovog istraživanja potvrđuje da se pri procenivanju verodostojnosti informacije ljudi uglavnom oslanjaju na osećaj.

drugoj grupi sa znatno lošijim zvukom, pa su zatim ispitanici iz obe grupe odgovarali na nekoliko pitanja. U prvom eksperimentu ispitanicima su puštani snimci sa naučnih konferencija, a grupa kojoj je prikazan snimak sa lošijim kvalitetom zvuka ocenjivala je govornika kao manje inteligentnog, a njegovo istraživanje manje interesantnim i relevantnim nego što su to činili ispitanici iz grupe koja je naučnika i njegov rad ocenjivala na osnovu snimka kvalitetnijeg zvuka. U drugom eksperimentu ispitanici su slušali kako istaknuti naučnici razgovaraju o svom radu u poznatoj američkoj radijskoj emisiji Science Friday, a snimci su sadržali i detaljnije podatke o samim naučnicima poput njihovog imena, kvalifikacija, imena ustanove u kojoj rade. Međutim, ove informacije im nisu povećale kredibilitet pa su ih ispitanici i dalje slabije ocenjivali ukoliko je zvuk bio lošeg kvaliteta.

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke, „Danas“ predstavlja izabrane priče sa naučnopopularnog portala elementarium.cpn.rs

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

Čak i po cenu izolacije, čak i po cenu potpunog neobjavlivanja. Petru Dumitriu, koji ga zove telefonom da se izvini što mu je poslao Opensov članak bez ikakvog propratnog komentara, čini se da Celan odgovara sa suverenim mirom: „Nemam ništa da oprostim. To nije ništa drugo do loša kritika, i, u suštini, ne radi se o meni“. Iznova insistira na činjenici da reči kritičara njih same prokazuju i raskrinkavaju, pokazujući nešto mnogo veće i važnije od onoga što njega lično dotiče: odnos Nemačke sa njenom prošlošću

vak i uskrnuće, i na kraju otkrili da je on ipak neko ko je prekasno stigao.“

Njegova poezija, pisanje kao uspomena na ubijene i upisane u svom vremenu, okreće se protiv svog autora koji postaje puka sena, kome kritičari upućuju zamerke koje samo njih demaskiraju i više od toga, otkrivaju postojanje

od sebe ono što on, u trenucima besa, naziva „masom“, kao i veliki broja pisaca i urednika. Čak i po cenu izolacije, čak i po cenu potpunog neobjavlivanja. Petru Dumitriu, koji ga zove telefonom da se izvini što mu je poslao Opensov članak bez ikakvog propratnog komentara, čini se da Celan odgovara sa suverenim mirom:

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA
VODORAVNO: Džabalebar, Inari, urolozi, urlator, decije, pta, polo, otada, alem-kamen, Italija, Ari, i, Eni, imagizam, zj, ko, atanimam, pra, s, udež, jonatan, poltičar, rotor, opit, slit, vidije, ratišta, majonez, tkiva, nuzzarada.